

Cauza C-709/19**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

25 septembrie 2019

Instanța de trimitere:

Hoge Raad der Nederlanden (Țările de Jos)

Data deciziei de trimitere:

20 septembrie 2019

Reclamantă:

Vereniging van Effectenbezitters

Pârâtă:

BP plc

Obiectul procedurii principale

Procedura principală privește litigiul dintre Vereniging van Effectenbezitters (denumită în continuare „VEB”), o asociație neerlandeză al cărei scop statutar este reprezentarea intereselor proprietarilor de valori mobiliare, și BP plc (denumită în continuare „BP”), o întreprindere de petrol și gaze prezentă pe plan global, având ca obiect prejudiciul suferit de acționarii BP - sub forma devalorizării acțiunilor lor, ca urmare a unui comportament pretins ilicit al BP.

Obiectul și temeiul juridic al procedurii preliminare

Cererea de decizie preliminară în temeiul articolului 267 TFUE privește competența internațională a instanțelor neerlandeze. În mod specific, este în discuție aspectul dacă Regulamentul (UE) nr. 1215/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 12 decembrie 2012 privind competența judiciară, recunoașterea și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (reformare) [JO 2012, L 351, p. 1, denumit în continuare „Regulamentul Bruxelles I bis”] trebuie interpretat în sensul că producerea în mod direct a unui prejudiciu pur

financiar asupra unui cont de investiții neerlandez poate reprezenta un element de legătură suficient pentru competența internațională a instanțelor neerlandeze.

Întrebările preliminare

1. (a) Articolul 7 teza introductivă punctul 2 din [Regulamentul Bruxelles I bis] trebuie interpretat în sensul că materializarea directă a unui prejudiciu pur financiar într-un cont de investiții din Țările de Jos sau într-un cont de investiții al unei bănci și/sau al unei societăți de investiții cu sediul în Țările de Jos, care este consecința deciziilor de investiții care au fost adoptate sub influența informațiilor generale publicate pe plan global, dar incorecte, incomplete și înșelătoare ale unei întreprinderi internaționale listate la bursă oferă un element de legătură suficient pentru a stabili competența internațională a instanțelor neerlandeze în temeiul locului producerii prejudiciului (*locul unde a survenit prejudiciul*)?

(b) În cazul unui răspuns negativ, este necesar să existe împrejurări suplimentare care să justifice că instanțele neerlandeze sunt competente și care sunt aceste împrejurări? Împrejurările suplimentare menționate [la punctul 7 de mai jos] sunt suficiente pentru a întemeia competența instanțelor neerlandeze?

2. Răspunsul la prima întrebare este diferit în cazul unei acțiuni introduse în temeiul articolului 3:305a din BW (Burgerlijk Wetboek, Codul civil din Țările de Jos) de o asociație având ca obiect să reprezinte, în temeiul dreptului propriu, interesele colective ale investitorilor care au suferit un prejudiciu în sensul primei întrebări, ceea ce determină printre altele faptul că nu sunt stabilite nici domiciliile respective ale acestor investitori și nici împrejurările speciale ale achizițiilor individuale, respectiv ale deciziilor individuale de a nu vinde acțiunile deja deținute?

3. În cazul în care instanța neerlandeză este competentă în temeiul articolului 7 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I bis să se pronunțe cu privire la acțiunea formulată în temeiul articolului 3:305a din BW, instanța în cauză este, în conformitate cu articolul 7 punctul 2 din acest regulament, competentă din punct de vedere teritorial, atât pe plan internațional, cât și pe plan intern, să se pronunțe cu privire la toate acțiunile în despăgubire individuale ulterioare, formulate de investitori care au suferit un prejudiciu în sensul primei întrebări?

4. În cazul în care instanța neerlandeză în discuție este, în sensul întrebării a treia, competentă din punct de vedere teritorial pe plan internațional, însă nu și pe plan intern, putându-se pronunța cu privire la toate acțiunile în despăgubire individuale formulate de investitori care au suferit un prejudiciu în sensul primei întrebări, atunci competența teritorială internă trebuie stabilită în funcție de domiciliul investitorului prejudiciat, de sediul băncii unde este deschis contul personal al acestui investitor sau de sediul băncii unde este deschis contul de investiții al acestui investitor sau trebuie să fie avut în vedere un alt element de legătură?

Dispozițiile de drept al Uniunii invocate

Articolele 4 și 7 din Regulamentul Bruxelles I bis

Dispozițiile naționale invocate

Articolul 3:305a din Codul civil (Burgerlijk Wetboek, denumit în continuare „BW”)

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii principale

- 1 La 20 aprilie 2010, pe platforma de foraj petrolier Deepwater Horizon din golful Mexic, deținută în leasing de către BP, a avut loc o explozie soldată cu morți și răniți. În plus, au fost aduse daune mediului.
- 2 În anul 2015, VEB a introdus în temeiul articolului 3:305 a din BW o acțiune colectivă împotriva BP la Rechtbank Amsterdam (Tribunalul din Amsterdam, Țările de Jos) în numele tuturor persoanelor care, în perioada cuprinsă între 16 ianuarie 2007 și 25 iunie 2010, achiziționaseră, deținuseră sau vânduseră acțiuni ordinare ale BP prin intermediul unui cont de investiții din Țările de Jos sau al unui cont de investiții al unei bănci și/sau al unei societăți de investiții cu sediul în Țările de Jos (denumiți în continuare „acționarii BP”).

În cursul acestei proceduri, VEB a solicitat Tribunalului să constate că:

- (i) instanțele neerlandeze au competența internațională de a soluționa acțiunile în despăgubire formulate de acționarii BP;
- (ii) Rechtbank Amsterdam este competent din punct de vedere teritorial să judece aceste acțiuni;
- (iii) acțiunile în despăgubire sunt guvernate de dreptul neerlandez;
- (iv) BP a comunicat acționarilor BP informații incorecte, incomplete și înșelătoare cu privire la (i) programul său de securitate și întreținere înainte de tragedia petrolieră din 20 aprilie 2010 și/sau (ii) amploarea acestei tragedii petroliere și/sau (iii) rolul și responsabilitatea BP în legătură cu această tragedie petrolieră;
- (v) prin modul de a proceda menționat la punctul (iv), BP a acționat în mod ilicit în raport cu acționarii BP;
- (vi) achiziția sau vânzarea de acțiuni ale societății BP de către acționarii BP nu ar fi fost efectuată la un preț de piață mai avantajos sau nu ar fi fost efectuată deloc, în cazul în care BP nu ar fi acționat în mod ilicit;

(vii) există o relație de cauzalitate în sensul *conditio sine qua non* între comportamentul ilicit al BP și condițiile de achiziție sau vânzare generate ca urmare a acestuia și prejudicierea cursului cauzată în perioada cuprinsă între 16 ianuarie 2007 și 25 iunie 2010.

- 3 BP a contestat competența instanțelor neerlandeze, arătând că acestea nu puteau să invoce Regulamentul Bruxelles I bis ca temei al competenței internaționale. Rechtbank Amsterdam s-a declarat incompetent să soluționeze cererea formulată de VEB. În apel, Gerechtshof Amsterdam (Curtea de Apel din Amsterdam, Țările de Jos) a confirmat hotărârea pronunțată de Rechtbank. VEB a formulat recurs în casație în fața instanței de trimitere împotriva hotărârii pronunțate de Gerechtshof.

Principalele argumente ale părților din litigiul principal

- 4 În cadrul procedurii de recurs, este cert că acțiunea formulată de VEB privește materia delictuală și cvasidelictuală sau a drepturilor care rezultă dintr-un act delictual în sensul articolului 7 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I bis, potrivit căruia este competentă instanța de la locul unde s-a produs sau riscă să se producă fapta prejudiciabilă. Recursul ridică problema dacă instanța neerlandeză este competentă în temeiul articolului 7 punctul 2 din acest regulament să soluționeze acțiunea introdusă de VEB în calitate de instanță de la locul unde s-a produs prejudiciul.
- 5 VEB și BP susțin puncte de vedere diferite în ceea ce privește raportul dintre Hotărârea din 28 ianuarie 2015, Kolassa (C-375/13, EU:C:2015:37, denumită în continuare „Hotărârea Kolassa”) și Hotărârea din 16 iunie 2016, Universal Music International Holding (C-12/15, EU:C:2016:449, denumită în continuare „Hotărârea Universal Music”) și consecințele care rezultă din acestea pentru prezenta cauză.
- 6 VEB susține, printre altele, că împrejurările din prezenta procedură sunt comparabile cu cele din Hotărârea Kolassa și din Hotărârea din 12 septembrie 2018, Löber (C-304/17, EU:C:2018:701, denumită în continuare „Hotărârea Löber”). VEB susține în această privință că deprecierea acțiunilor nu ar putea fi atribuită factorilor de incertitudine de pe piețele financiare, ci furnizării unor informații incorecte, incomplete și înșelătoare cu privire la tragedia petrolieră menționată la punctul 1 de către BP, BP încălcându-și astfel obligațiile legale de informare. În consecință, acționarii ar fi luat decizii de investiție pe care nu le-ar fi luat în cazul unei cunoașteri corecte și complete a situației. Ei susțin că, ulterior, când informațiile corecte au devenit cunoscute, acțiunile lor și-au pierdut valoarea, astfel fiindu-le cauzat un prejudiciu. Întrucât acțiunile sau, în orice caz drepturile acționarilor în legătură cu aceste acțiuni ar fi fost administrate (credite și debite) și ar fi fost situate într-un cont de investiții din Țările de Jos sau într-un cont de investiții de la o bancă și/sau de la o societate de investiții cu sediul în Țările de Jos și s-ar fi aflat într-un astfel de cont de investiții, acest prejudiciu, constând în deprecierea acțiunilor ca urmare a comportamentului ilicit al BP, s-a manifestat în

mod direct în acest cont de investiții din Țările de Jos. În consecință, instanțele neerlandeze ar fi cele competente să soluționeze acțiunea introdusă de VEB. În ceea ce privește această competență a instanțelor neerlandeze, nu ar fi necesară existența (altor) împrejurări specifice sau suplimentare.

- 7 Cu toate acestea, în cazul în care ar trebui să existe împrejurări specifice sau suplimentare în sensul Hotărârii Universal Music, următoarele împrejurări ar fi, în subsidiar, relevante, potrivit opiniei VEB. În primul rând, BP se adresează investitorilor din întreaga lume, inclusiv investitorii neerlandezi. VEB ar reprezenta interesele unui număr mare de investitori, care își au domiciliul preponderent în Țările de Jos. În al doilea rând, BP ar fi încheiat un concordat cu alți acționari în S.U.A. Acest concordat nu ar fi fost propus investitorilor ale căror interese sunt reprezentate de VEB, iar în Europa nu a existat o procedură similară. În al treilea rând, printre acționarii în numele cărora acționează VEB, s-ar afla consumatori, care s-ar bucura de o protecție juridică specială în temeiul Regulamentului Bruxelles I bis. În sfârșit, ar fi relevant faptul că VEB își susține pretențiile în cadrul unei acțiuni colective în conformitate cu articolul 3:305a din BW.
- 8 BP susține, printre altele, că simpla împrejurare conform căreia, în Hotărârea Kolassa, prejudiciul s-ar fi realizat în mod direct într-un cont bancar din Austria al domnului Kolassa nu era suficientă pentru a se considera drept ipoteză competența instanțelor din Austria. Susține că au existat mai multe motive care ar fi legat cauza de Austria. Barclays ar fi publicat un prospect în Austria, iar certificatele ar fi fost (re)vândute de o bancă austriacă. În această privință, BP face trimitere la punctul 37 din Hotărârea Universal Music. De aici ar rezulta că soluția reținută în Hotărârea Kolassa era legată de fapte care, toate, au contribuit la atribuirea competenței instanțelor de la domiciliul reclamantului. BP susține, pentru acest motiv, că un prejudiciu pur financiar care se materializează direct într-un cont bancar nu poate fi calificat, în sine, drept „punct de legătură relevant” în conformitate cu articolul 7 punctul 2 din Regulamentul Bruxelles I bis. Acest lucru este valabil chiar dacă nu există riscul ca persoana defavorizată să poată manipula ulterior locul unde a survenit prejudiciul, alegând un cont bancar aflat într-un loc care îi convine. În lipsa unor împrejurări suplimentare, instanța de la locul în care este deschis contul bancar nu este, prin urmare, competentă. În opinia BP, caracterul colectiv al acestei proceduri nu ar schimba nimic în acest sens.

Prezentare succintă a motivării trimiterii preliminare

- 9 Potrivit Hoge Raad (Curtea Supremă a Țărilor de Jos), aceste argumente ridică probleme referitoare la interpretarea Regulamentului Bruxelles I bis și ridică îndoieli legitime cu privire la răspunsul care trebuie dat acestora. Acesta este motivul pentru care acesta a adresat întrebările preliminare Curții de Justiție a Uniunii Europene în vederea unei decizii preliminare.

- 10 Cu titlu de explicație în ceea ce privește prima întrebare preliminară, Hoge Raad a considerat că, atât în Hotărârea Kolassa, cât și în Hotărârea Löber și în prezenta cauză, este în discuție un prejudiciu pur financiar care se materializează direct într-un cont bancar sau într-un cont de investiții, acest prejudiciu pur financiar fiind consecința deprecierei valorilor mobiliare deținute ca active în acest cont bancar sau în acest cont de investiții. Această situație se distinge de situația care a stat la baza Hotărârii Universal Music. În această cauză, prejudiciul pur financiar din contul bancar era consecința unei plăți efectuate din acest cont bancar pentru a repara prejudiciul suferit în străinătate de persoane vătămate. Însă, spre deosebire de deprecierea acțiunilor deținute într-un cont bancar sau într-un cont de investiții ca active, în această situație persoana vătămată a putut ea însăși să influențeze diminuarea activelor din contul său bancar, deoarece a putut să decidă în mod liber să efectueze o plată din acest cont bancar. O diferență între situațiile de fapt din Hotărârea Kolassa, din Hotărârea Löber și din prezenta cauză constă în faptul că, în speță, acțiunea nu se întemeiază pe informații înșelătoare publicate într-un prospect editat în Țările de Jos. În conformitate cu argumentația VEB, care nu a fost respinsă de Gerechtshof și care, în consecință, trebuie considerată ca fiind corectă în cadrul procedurii de recurs, BP a publicat, prin intermediul unor comunicate de presă, al rapoartelor publicate pe site-ul său, al situațiilor contabile anuale și al rapoartelor financiare, precum și prin intermediul declarațiilor publice ale membrilor consiliului său de administrație, informații incorecte, incomplete și înșelătoare. În publicarea informațiilor criticate, BP nu s-a adresat în mod separat sau în mod special investitorilor neerlandezi. În plus, se pare că, în speță, nu este în discuție vânzarea și cumpărarea de produse financiare pe piața secundară neerlandeză, ci cumpărarea de acțiuni ordinare ale BP, care sunt cotate la Bursa din Londra sau din Frankfurt, prin intermediul unui cont de investiții din Țările de Jos sau prin intermediul unui cont de investiții al unei bănci și/sau societăți de investiții stabilite în Țările de Jos. Impredictibilitatea pentru pârâtă a instanței în fața căreia ar putea fi acționată în justiție - care ar exista în ipoteza în care locul în care un cont bancar sau un cont de investiții ar fi considerat drept *loc unde a survenit prejudiciul* - nu constituie, în toate cazurile, un obstacol în calea acceptării competenței instanțelor de la locul unde a survenit prejudiciul. În Hotărârea din 25 octombrie 2011, eDate Advertising și alții (C-509/00 și C-161/00, EU:C:2011:685, punctul 51), Curtea a considerat, printre altele, că instanțele din orice stat membru pe teritoriul căruia este sau a fost accesibil un conținut publicat pe internet sunt competente să se pronunțe cel puțin cu privire la prejudiciul cauzat pe teritoriul statului membru al instanței sesizate. Se pune problema dacă o normă de competență similară se impune în ceea ce privește acțiunile intentate pentru repararea prejudiciului produs acționarilor ca urmare a unor informații incorecte, incomplete și înșelătoare publicate de întreprinderile internaționale cotate la bursă.
- 11 Cu titlu de explicație în ceea ce privește a doua întrebare preliminară, Hoge Raad a arătat că împrejurarea potrivit căreia acțiunea intentată în speță este o acțiune colectivă în temeiul articolului 3:305a din BW poate conduce la probleme (suplimentare) în stabilirea locului unde a survenit prejudiciul. Întrucât acțiunea colectivă este destinată să protejeze interese de aceeași natură, circumstanțele

individuale ale victimelor ale căror interese sunt reprezentate în cadrul acestei proceduri colective nu sunt luate în considerare. Astfel, nici particularitățile diferitelor operațiuni (de cumpărare), nici cele ale deciziilor individuale de a nu vinde acțiuni deja deținute nu pot constitui obiectul acțiunii colective. Problema care se pune este dacă și în ce mod trebuie constatate, într-un astfel de caz, împrejurările specifice suplimentare. În Hotărârea din 21 mai 2015, CDC Hydrogen Peroxide (C-352/13, EU:C:2015:335, punctele 35, 36 și 56), Curtea a statuat că o cesiune de creanțe efectuată de creditorul inițial nu poate avea, în sine, un efect asupra stabilirii instanței competente în conformitate cu articolul 7 punctul 2 (cu reglementarea predecesoare a acestuia) din Regulamentul Bruxelles I bis și că evenimentul cauzator al prejudiciului trebuie, în consecință, să fie stabilit separat pentru fiecare cerere de despăgubire, independent de cesionarea sau de regruparea acesteia. Se pune întrebarea dacă astfel de norme stricte se aplică, de asemenea, în cazul stabilirii locului unde a survenit prejudiciul în cadrul unei proceduri colective în temeiul articolului 3:305a din BW, dat fiind că obiectul unei astfel de proceduri nu îl constituie cesionarea sau conexarea creanțelor, ci este reprezentat doar un interes colectiv, iar aceste norme ar afecta eficacitatea instrumentului prevăzut la articolul 3:305a din BW.

- 12 Cu titlu de explicație în ceea ce privește a treia întrebare preliminară, Hoge Raad a considerat că, în cazul în care instanța neerlandeză este competentă și stabilește că BP a acționat nelegal față de acționarii BP, aceștia pot, în acest temei, să formuleze în mod individual o acțiune în despăgubiri într-o nouă procedură. În acest caz, trebuie să se stabilească dacă astfel de acțiuni pot fi formulate în fața instanței care era competentă pentru soluționarea acțiunii colective. Această întrebare se poate pune în situația în care domiciliul acționarului BP sau sediul băncii sale și/sau al contului său de investiții este situat în Țările de Jos în afara domeniului de competență al instanței sesizate. În acest context, se face de asemenea referire la a patra întrebare preliminară și la precizările care urmează cu privire la această întrebare.
- 13 Cu titlu de explicație în ceea ce privește a patra întrebare preliminară, Hoge Raad a arătat că, în Hotărârea Löber (punctul 31), se face trimitere la atribuirea de competență în favoarea instanțelor austriece. Normele de competență speciale prevăzute la articolul 7 din Regulamentul Bruxelles I bis reglementează nu numai competența internațională, ci și competența teritorială în fiecare stat membru. În Hotărârea Löber, a fost lăsată deschisă chestiunea contului bancar în care s-a materializat în mod direct prejudiciul. Pe de o parte, din Hotărârea Löber (punctul 32), pare să reiasă că atunci când se utilizează noțiunea de „conturi bancare”, nu se face o distincție pertinentă între un cont bancar „personal” și conturile de investiții. Din acestea s-ar putea deduce că pot fi avute în vedere ambele conturi. Pe de altă parte, din Concluziile avocatului general Bobek prezentate în această cauză (punctul 13) reiese că contul bancar personal al doamnei Löber a fost deschis la Viena, unde aceasta își avea de asemenea domiciliul, iar conturile de investiții au fost deschise la Salzburg și la Graz. În mod evident, pentru a admite competența instanței din Viena, în Hotărârea Löber, a fost suficient faptul că în orașul respectiv se afla nu numai domiciliul doamnei Löber, ci și sediul băncii

unde era deschis contul bancar al acesteia. Acest lucru ridică chestiunea privind criteriul sau criteriile determinante pentru stabilirea competenței teritoriale în statul membru în cauză. Trebuie să fie luat în considerare domiciliul investitorului prejudiciat, sediul băncii la care acest investitor își are contul bancar personal sau sediul băncii la care este deschis contul de investiții sau vreun alt punct de legătură?

DOCUMENT DE LUCRU